

CIRQUE DU SOLEIL

LA PASSIÓ DINS L'ÀNIMA

Durant tot el mes de juliol, Andorra és la seu d'un nou espectacle del Cirque du Soleil. L'han titulat 'Stelar' i és un compendi de les qualitats humanes i artístiques d'aquest projecte que té espectacles per tot el món. Entrem en els seu 'backstage' poc abans de l'estrena |

TEXT *Jordi Arrufat*

FOTO *Montse Argerich*

La funció s'ha acabat i, com sempre, els aplaudiments omplen la sala d'agraïment. Ha estat una hora màgica i intensa, plena de llum, color, música i acrobàcies impossibles. Una hora, sempre massa breu, on el públic ha descobert que, per alguns humans, la gravetat no existeix i que les emocions d'una història es poden explicar només amb el moviment del cos, sense paraules. Una hora on la música fa plorar i vibrar, on la il·luminació crea ambients de fantasia i on els artistes regalen tot el que són als afortunats espectadors que els envolten. Una hora que és la culminació de mesos i mesos d'esforços i de treball, però sobretot de voluntat humana...

Tot comença quan el client, en aquest cas el Ministeri de Turisme d'Andorra, demana un espectacle al Cirque du Soleil. Al ser un muntatge de curta durada, la casa mare traspasa la sol·licitud directament al departament anomenat "45degre-es" el qual comença a posar en marxa la roda. Si l'encàrrec fos encara més efímer, tipus una festa d'aniversari o una celebració puntual, seria competència d'una altra divisió, especialitzada en aquesta mena de reptes poc usuals.

Degut a les necessitats de flexibilitat i disponibilitat dels muntatges arreu del món, no tots els artistes dels espectacles del Cirque estan en la seva plantilla fixa. Els que sí segueixen un procés d'aprenentatge en diferents disciplines, creixent, canviant i millorant amb el pas dels anys. Els artistes autònoms, en canvi, s'han format en altres circs o són autodidactes, i molts d'ells tenen les seves pròpies companyies, ja reconegudes en la professió. Sigui quina sigui l'opció, el Cirque du Soleil treballa amb un alt nivell de selecció, i no tothom està capacitada per entrar-hi.

El procés per portar a terme l'encàrrec continua amb el nomenament d'un director creatiu, en aquesta ocasió en Benjamin Dupont, el qual prepara l'esborrany que presentarà al client i, una vegada definits tots els detalls, contacta i contracta tots els artistes i tècnics que considera necessaris per a la realització del projecte, ja sigui dins o

fora de la nómina del Cirque. Una de les primeres persones que va cridar va ser l'Edesia Moreno, ajudant de direcció escènica i dissenyadora de la coreografia acrobàtica.

L'Edi, com la coneixen tots, va ser gimnasta d'elit, després artista del Cirque du Soleil durant deu anys i ara aporta la seva experiència en feines de coordinació, direcció i creació en multitud de projectes, fins i tot fora de l'ambient del circ. Quan se li pregunta quina és la raó per qual ha escollit aquesta feina, la seva resposta és tant clara com contundent: la passió. I, veient com és la preparació d'un muntatge per dins, s'entén perfectament aquesta afirmació...

Cada vespre, quan s'acaben els assaigs i les proves, els responsables passen a tots els artistes i departaments implicats el programa de la jornada següent. Tot està calculat perquè el dia de l'estrena no quedi ni un detall sense resoldre, però no sempre es pot preveure com s'adaptarà el grup ni quins contratemps sorgiran. En el cas del muntatge d'Andorra, batejat aquest any amb el nom *Stelar*, la preparació comença mesos abans en la seu central del Cirque, a Montreal. Allí es defineixen els números d'escenari, es proven materials i coreografies, es planeja la logística, es contracten els serveis i, òbviament, s'envien als

artistes llurs papers perquè quan arribin als Pirineus sàpiguen ja el què han de fer: només tindran dues setmanes per encaixar-ho tot.

A *Stelar*, a més, hi han molts elements nous, com la música, el vestuari i l'escenari, la qual cosa implica provar més a fons per estar segurs que tot respecta el nivell de qualitat autoimposat pel Cirque du Soleil. Per sort, molts dels artistes escollits es coneixen o han treballat abans junts. I això és nota. S'ajuden entre ells, aprenen i s'ensenyen tècniques noves, intercanvien experiències i opinions, comparteixen moments de vida... L'Edesia confessa que té un planter excel·lent però coordinar aquest petit univers no és fàcil.

L'encarregat de fer-ho és en Michel, el director de producció i per tant l'enllaç entre tots els departaments. Viu al Canadà però està encantat de passar uns dies enmig de la natura, tant que fins i tot s'ha portat l'equipament de muntanya

• *Part de la plantilla és fixa, però també es contracten artistes de fora*

per escalar alguna via ferrada, això sí, després de l'estrena; abans els ritmes són tant intensos que no hi ha lloc per res més que no sigui l'espectacle. Entre les funcions d'en Michel també s'inclou explicar als visitants qui és qui i com funciona *Stelar*, perquè poca gent s'imagina el que hi ha darrere la porta...

La "carpa fantasma"

El nucli vital del circ és l'anomenada "carpa fantasma", un gran espai diàfan on conviuen la sastreria, les taules de maquillatge, el bar, la zona de reunions, els ordinadors, la tarima d'assaig, els miralls, els canviadors i les rentadores. Aquí es treballa, es descansa, es menja, es balla, s'escolta música o es truca per telèfon. Podria ser un caos però tothom respecta l'espai dels altres i té clar el què ha de fer en cada sessió. I per si algú s'oblida d'alguna cosa hi ha en Jorge, el regidor de plató. Ell recorda als artistes quan tenen un assaig o una prova de vestir, quan toca descansar o a quina

Cada any produeixen 17.000 peces de roba per vestir 4.500 artistes

hora hi ha pausa per dinar. Tant mou globus a l'escenari com prepara les entrevistes amb la premsa. I durant les actuacions és ell, des de les fosques, qui controla que els protagonistes entrin a temps pel seu paper. En Jorge hi és sempre i sempre vital.

L'alegria és una constant en aquest món, un món que el mateix Cirque du Soleil va definir perfectament amb el títol 'un dels seus espectacles emblemàtics: *Alegria*. La diferència amb altres companyies i una de les claus de l'èxit del Cirque és precisament aquesta: la creació d'un ambient humà i unes condicions laborals òptimes perquè cadascun dels seus elements doni el màxim de si mateix i es sentin orgullosos, ja siguin treballadors estables o temporals, de formar part d'una empresa diferent. Només així s'entén la seva progressió meteòrica arreu del món.

Perquè els números d'aquesta companyia canadenca són, a escala global, impressionants:

XXXXXXXXXXXXX QuaNnullam non lorem dapibus orci congue bibendum. Donec sollicitudin velit sit amet dolor condimentum vel pellentesque orci aliquet. Fusce aliquam nibh a sapien posuere volutpat. Nunc felis urna, semper a ullamcorper a, fermentum sed mauris. Cras at augue lectus. Donec tristique est sed quam congue tincidunt. firma foto

cada any produeixen més de 17.000 peces de roba que vesteixen cada nit 4.500 artistes arreu del món. Per tot això es necessiten més de 65 kilòmetres de tela, dels quals el 80% es tracta i tenyeix directament en els tallers del Cirque. Els aproximadament 1.800 de parells de sabates anuals es fabriquen a mà i serveixen als més de 1.300 artistes que provenen de 55 països diferents.

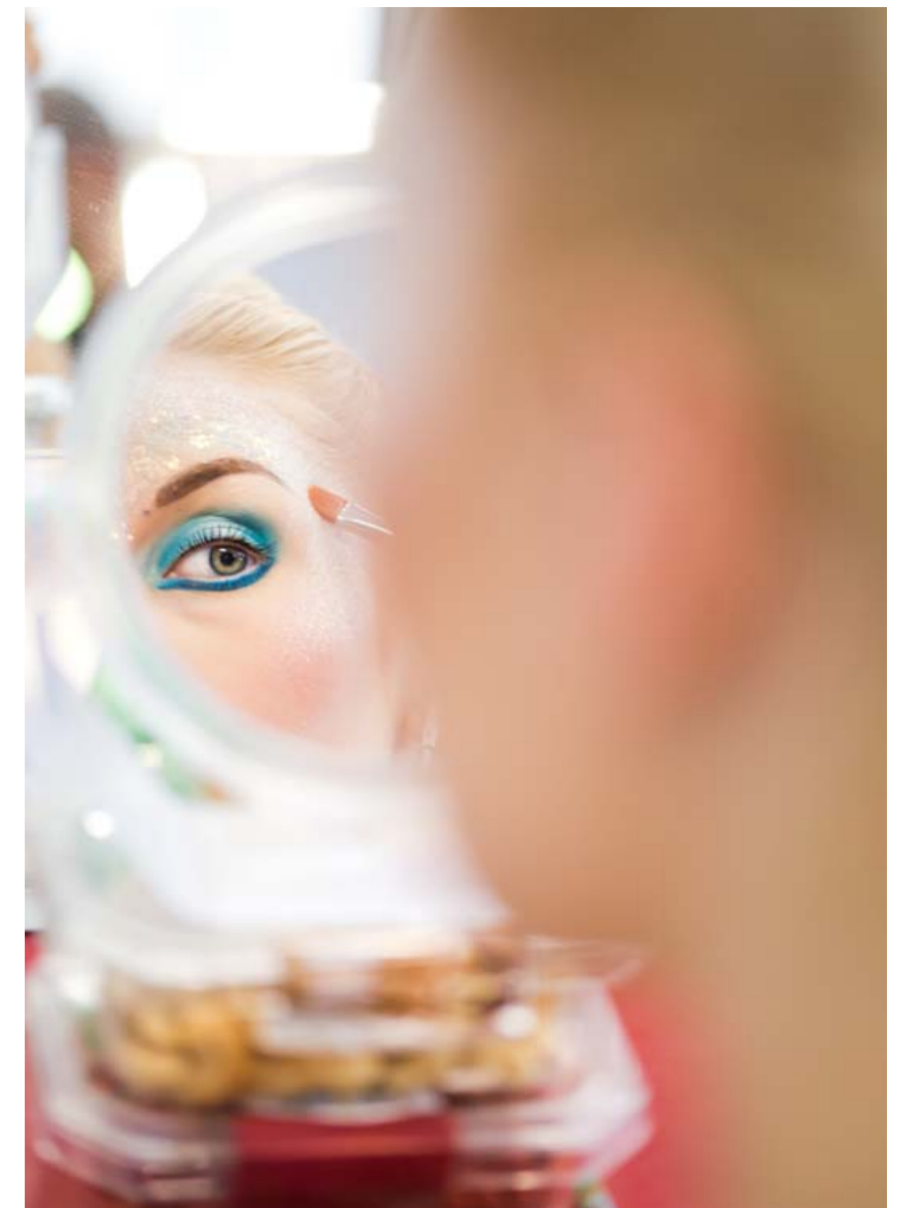
Un fons d'inversions que no interfereix

A tots els efectes, la companyia és una multinacional; i més després que el 2015 el seu cofundador, Guy Laliberté, deixés el control del grup en mans d'un fons d'inversions. Però ell encara en conserva un 10% de la propietat i assisteix als espectacles per donar la seva opinió als responsables i artistes els quals, per sort, no han notat cap canvi en el passatge de testimoni. La llibertat creativa, per tranquil·litat de treballadors i públic, segueix sent el cor d'aquest circ innovador.

El Cirque du Soleil és únic gràcies a la capacitat d'imaginació de les persones que hi estan lligades. La clau és l'esperit del circ, present ja des dels seus inicis, a principis de la dècada del 1980, quan una companyia d'artistes fundada per Gilles Ste.Croix va començar a fer una gira provincial pel Quebec. Poc després, el 1987, van actuar, sempre sense animals i amb un vestuari i unes músiques originals, als Estats Units d'Amèrica, on van tenir un èxit rotund. Van venir a Europa el 1990 i el 1993 es va presentar a Las Vegas el seu primer espectacle permanent, *Mystère*, al qual han seguit molts d'altres, alguns dels quals han estat en cartellera durant més de 20 anys.

La força principal del Cirque du Soleil però no és la seva capacitat productiva ni la seva tecnologia. La seva ànima són les ànimes de les persones que hi treballen, que li donen vida i que li dediquen la seva vida...

En Chris és un funàmbul anglès d'altres temps. En tots els sentits. Prim i alt, vesteix amb botins, pantalons de quadres, tirants i boina. El seu bigoti punxegut no amaga mai un somriure net i franc. Sembla que vingui del segle XIX, i de fet ell confessa que ha nascut tard. Hom podria preguntar-se què hi fa un personatge com ell en un espectacle del Cirque du Soleil però la resposta és senzilla: com la resta dels seus companys, és un dels millors en la seva especialitat. I no és per casualitat...

Quan tenia 19 anys en Chris va deixar el Regne Unit amb només quatre pilotes per fer malabars. Ara camina 150 metres sobre un fil d'acer tensat entre dos edificis a més de 30 metres d'altura sense cap mena de protecció en cas de caiguda. Com diu ell, la seguretat és mental, i és aquesta part la que cal entrenar més. Per això ha fet diversos viatges a l'Índia, on ha après ioga i tècniques de meditació que practica cada matí.

La dificultat del seu número a Andorra no és extrema, però necessita tota la seva concentració perquè, paradoxalment, el més clàssic dels artistes porta un dels vestits més moderns i complexos de tot l'espectacle. D'una genialitat comparable només amb la seva simplicitat, el conjunt està realitzat amb banals brides de plàstic blanc que donen a en Chris un aspecte espectacular però que l'obliguen a mesurar tots els seus moviments.

Aquesta obra d'art ambulat és una creació, com tota la resta del vestuari de *Stelar*, d'un jove dissenyador d'origen asiàtic. Senzill, modest i amable, l'Yso no dubta ni un instant a l'hora d'asseure's davant la màquina de cosir per enllestir una de les seves peces, encara que hagi de repuntar set metres de tela. Plomes, teixits reflectants, llanes, perruques, abrics, pantalons de formes estrambòtiques o barrets d'escuma són alguns dels materials i models que el dissenyador ha emprat per a l'ocasió. I ell mateix prova, ajusta i personalitza cada vestit a cada un dels protagonistes de la funció perquè res molesti i res es mogui durant llurs salts i acrobàcies.

Per aconseguir acabar tota aquesta feina a temps l'Yso compta amb dos ajudants: en Marcel i la Piti, els quals executen i resolen les directrius del dissenyador. La seva tasca però no es limita a les setmanes prèvies a l'estrena i tot dos són indispensables també durant les representacions perquè, a més d'arreglar els vestits que es puguin espallar en les funcions, ajuden els artistes durant els ràpids canvis de vestuari que es produeixen darrere les cortines. Sense ells, i moltes altres persones, *Stelar* no seria possible.

A l'ombra dels focus hi ha un món desconegut, un món d'especialistes en tot, des de la fusteria a l'enginyeria, des del so a la il·luminació. Un món

amagat també sota l'escenari, farcit de caixes, cables, aparells electrònics i fins i tot hamaques perquè els tècnics puguin descansar. Tothom s'organitza com pot per fer la seva feina el millor que sap: el responsable del so, per exemple, porta la seva cadira amb rodes i la seva màquina de café a cada ciutat on va. Perquè, molt sovint, la passió implica estar sempre en moviment...

En Ray i en Rony Navas són dos germans equatorians que realitzen un número a l'anomenada "roda de la mort". Són la cinquena generació d'una família de porta el risc a la sang, i la sang sempre bull. No és la primera vegada que participen en un espectacle del Cirque du Soleil i estan encantats de tornar-hi. Entre altres motius perquè el tracte que l'empresa dispensa als seus treballadors és modèlic, des dels ajuts per les famílies que acompanyen els artistes fins al tema de la cobertura sanitària, la qual preveu inclús un substitut en cas de baixa temporal. Res a veure amb altres cirques on després de tres dies de malaltia et rescindeixen el contracte.

Ells, com tota la resta del grup, saben que totes les actuacions comporten un risc, i ho accepten. És la vida que han escollit i tothom està impacient per començar l'entrenament a l'escenari, per provar els seus aparells i aparèixer davant el públic. A tots els artistes les hores d'espera es fan llargues i anhelen el moviment, l'instant on l'energia es dispara i la tensió desapareix. És un moment d'alliberament, de descàrrega. I després de les pràctiques físiques arriben les obligatòries pauses. Les sessions de maquillatge en són una.

Als espectacles del Cirque du Soleil són els mateixos artistes els encarregats de pintar-se abans de cada representació però abans han d'aprendre com fer-ho. La dissenyadora del maquillatge és L'Eleni i, junt amb la Sarah, la seva ajudant, mostren als protagonistes quin ha de ser el resultat final i els passatges per aconseguir-lo. Les instruccions, en la majoria dels casos, són diverses pàgines de fotocòpies i el temps necessari per completar el procés no baixa de l'hora. Tot arriba preparat del Canadà, des dels productes cosmètics fins a l'arsenal de pinzells, i l'Eleni ja fa

XXXXXXXXXXXXX QuaNullam non lorem dapibus orci congue bibendum. Donec sollicitudin velit sit amet dolor condimentum vel pellentesque orci aliquet. Fusce aliquam nibh a sapien posuere volutpat. Nunc felis urna, semper a ullamcorper a, fermentum sed mauris. Cras at augue lectus. Donec tristique est sed quam congue tincidunt. firma foto

mesos que ha estudiat la fisonomia de les cares perquè cada maquillatge emfatitzi el propi personatge.

Després de la sessió davant el mirall, les noies russes del *swing to swing* estan encantades amb llur aspecte. Són un grup de set joves que necessiten la presència constant d'una traductora perquè només parlen el seu idioma. El forçat aïllament lingüístic, però, no és una barrera per la comunicació. Com tampoc ho és per en Sergei, que s'ofereix voluntari a regalar somriures a qui li demani. De fet, no pot estar seriós ni tan sols quan li emproven el vestit.

Qui realment no està mai quiet és l'Adam. Cada frase és un gest, cada moment un mim i cada conversa una actuació. El seu llenguatge és universal i es fa entendre sense necessitat de la veu, potser perquè el seu paper l'obliga a caminar sobre unes xanques elevades des d'on no arriba el so. Per aquest espectacle l'Adam s'atreveix amb uns pals de 3 metres d'alçada, mai provats abans, però ell diu, amb tranquil·litat, que la tècnica és la mateixa de sempre...

Al límit fins els aplaudiments finals

La senzillesa amb què els protagonistes del Cirque du Soleil expliquen les seves actuacions és desarmant: fan fàcils les coses complicades i possibles els actes impossibles. Entrenen dur i fins tard. Donen el màxim i juguen cada vegada amb els límits. I al final, sempre, arriben els merescuts aplaudiments.

No importa si es tracta d'un assaig o d'una funció. Els aplaudiments són la limfa vital de la qual s'alimenten els habitants del circ, l'empenta que els anima a sortir nit rere nit a l'escenari o al carrer, davant milers de persones o d'un senzill grup d'infants. Com recorda l'Edesia, a ella li omple més el so del públic que les medalles guanyades en competicions esportives.

La funció s'ha acabat.

El ressò dels aplaudiments només queda en el record dels artistes. Els espectadors de ben segur hauran sortit encantats de l'espectacle. Alguns apreciarien la dificultat dels moviments, a d'altres els hi haurà agradat més els efectes especials, uns tercers valoraran les coreografies... però el què de ben segur tots hauran sentit és una altra cosa. Un quelcom invisible però evident, omnipresent. Quelcom anomenat passió. ●

